गोरखापत्र
ज्ञान सागर
www.gorkhapatraonline.com
२०७८ साल कात्तिक १७ गते बुधबार
2021 November 3 Wednesday

वस्तुगत प्रश्नोत्तर

१. **विद्यालयको पढाइपछि विद्यार्थीलाई दिइने अत्यधिक गृहकार्यको चापलाई घटाउने उद्देश्यले हालै शिक्षासम्बन्धी कानुन पारित गर्ने देश कुन हो ?**
✍ चीन
- शिक्षासम्बन्धी सो नयाँ विधेयक राष्ट्रिय जनकङ्ग्रेसको स्थायी समिति र मुलुकको स्थायी विधान सभाबाट पारित (सन् २०२१ अक्टोबर २३ मा) गरिएको ।
- सरकारी निकायद्वारा अभिभावकलाई आफ्ना बालबालिकाका लागि आराम र व्यायाम गर्न यथेष्ट समय रहे, नरहेको सुनिश्चित गर्न र तिनीहरूलाई अनलाइन अध्ययनमा धेरै समय बिताउन नदिन निर्देशन पनि दिइएको ।
- सन् २०२१ अगस्टमा चीनले छ र सात वर्ष उमेरका बालबालिकाको लिखित परीक्षामाथि प्रतिबन्ध लगाएको । गत वर्ष चीन सरकारले बालबालिकाको इन्टरनेट र अन्य लोकप्रिय संस्कृतिप्रतिको लत नियन्त्रणका लागि थुप्रै उपाय अपनाएको ।
- यस कानुनले अभिभावकलाई आफ्ना सन्तानको नैतिकता, बौद्धिक विकास र सामाजिक बानीबेहोरासहित हुर्काउन प्रोत्साहित गर्ने विश्वाससमेत गरिएको ।
- स्थानीय सरकारलाई कानुन कार्यान्वयनको जिम्मेवारी दिइने बताइएको ।

२. **सबैभन्दा छिटो सगरमाथाको आरोहण गरी कीर्तिमान कायम गर्ने महिला आरोही को हुन् ?**

✍ साङ यी हङ (हङकङ), सन् २०२१ मे २३
- उनले २५ घण्टा ५० मिनेटमा सो आरोहण पूरा गरेकी ।
- यसअघि यो कीर्तिमान फुन्जो भ्याङ्जु लामा (३९ घण्टा ६ मिनेट)को नाममा रहेको । उनले सन् २०१९ मे १५ मा सो आरोहण गरेकी ।

३. **पशु सुत्केरी भत्ता उपलब्ध गराउने स्थानीय निकाय कुन हो ?**
✍ जलजला गााउँपलिका (पर्वत)
- व्यावसायिक कृषि प्रवर्द्धनका लागि कृत्रिम गर्भाधान गराएर पाडाबाच्छा हुकाउने किसानलाई पशु सुत्केरी भत्ता दिन थालिएको । जन्मनासाथ पाडापाडी बध गर्ने प्रचलनको अन्त्य गर्दै पाडाबाच्छा हुर्काउन प्रोत्साहन दिन, साथै नश्लसुधार गरी दूध उत्पादन बढाएर कृषकलाई व्यावसायिक बनाउनका लागि यो कार्यक्रम प्रभावकारी हुने बताइएको ।
- कृत्रिम गर्भाधान गरेका गाईभैँसी व्याएपछि तिनीहरूका पाडाबाच्छा हुर्काएमा गाउँपालिकाले एउटा पशुलाई दुई हजार पाँच सय रुपियाँ भत्ता दिने गरेको । पालिकाले विगत तीन वर्ष (२०७६) देखि यो कार्यक्रम लागू गरेको ।

४. **एसियाली पूर्वाधार लगानी बैङ्क (एआईआईबी)को उद्घाटन कहिले भयो ?**
✍ सन् २०१६ जनवरी १६
- (विश्व बैङ्क र एसियाली विकास बैङ्कको प्रतिस्पर्धीका रूपमा हेरिएको एआईआईबी चीनको अग्रसरतामा स्थापना भएको नयाँ अन्तर्राष्ट्रिय विकास साझेदार संस्था हो । यो बैङ्क एक खर्ब अमेरिकी डलर पुँजीमा स्थापना गरिएको छ । एसिया र युरोप हुँदै दीर्घकालमा अफ्रिकासम्म जोड्ने लक्ष्यका साथ चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङद्वारा अघि सारिएको सिल्करोड परियोजनामा लगानी जुटाउन चीनले यो बैङ्कको स्थापना गरेको विश्लेषण पश्चिमा अर्थशास्त्रीहरूले गरिरहेका छन् ।)

५. **संयुक्त राष्ट्रसङ्घ (यूएनओ)को प्रमुख प्रशासनिक अङ्ग कुन हो ?**
✍ सचिवालय

६. **उत्तर एट्लान्टिक सन्धि सङ्गठन (नेटो)को स्थापना कहिले भएको हो ?**
✍ सन् १९४९ अप्रिल ४
- यस संस्थामा हाल ३० सदस्य राष्ट्र रहेका ।
- पछिल्लो सदस्य राष्ट्र (३०औँ) उत्तरी म्यासेडोनिया रहेको ।
- स्थापनाकालमा यसका सदस्य राष्ट्रहरूको सङ्ख्या १२ रहेको ।
- नेटोको प्रधान कार्यालय बेल्जियमको ब्रसेल्समा रहेको ।
- यसको प्रथम शिखर सम्मेलन सन् १९५७ मा सिङ्गापुरमा भएको ।

७. **अन्तर्राष्ट्रिय श्रम सङ्गठन (इन्टरनेसनल लेबर अर्गनाइजेसन-आईएलओ)ले नोबेल शान्ति पुरस्कार कहिले प्राप्त गरेको थियो ?**
✍ सन् १९६९

८. **सरकारी रूपमा वा सङ्घ-संस्थाद्वारा निकालिने सङ्क्षिप्त समाचारपत्रलाई के भनिन्छ ?**
✍ बुलेटिन

९. **नन्दभाउजू ताल चितवन जिल्लामा पर्छ भने घोडाघोडी ताल कहाँ पर्छ ?**
✍ कैलाली

१०. **गुरुत्वाकर्षणसम्बन्धी विश्वव्यापी नियमका प्रणेता को हुन् ?**
✍ सर आइज्याक न्युटन

११. **फोर्ब्स पत्रिकाले सार्वजनिक गरेको विश्वका धनाढ्यहरूको सूची २०२१ अनुसार पहिलो स्थानमा रहन सफल धनाढ्य को हुन् ?**
✍ जेफ बेजोस (अमेरिका)

नं.	व्यक्ति	सम्पत्ति (अ.ड.)	देश
१.	जेफ बेजोस (अमेजन, सूचना प्रविधि)	१७७ विलियन	अमेरिका
२.	एलन मस्क (टेस्ला, स्पेस एक्स)	१५१ विलियन	अमेरिका
३.	वर्नाड आर्नोल्ट एन्ड फेमिली (एलभीएमएच-फेसन रिटेल)	१५० विलियन	फ्रान्स
४.	विल गेट्स (माइक्रोसफ्ट)	१२४ विलियन	अमेरिका
५.	मार्क जुकरवर्ग (फेसबुक)	९७ विलियन	अमेरिका

- सो सूचीअनुसार सर्वाधिक धनाढ्य पाँच व्यक्ति
- सो सूचीअनुसार सबैभन्दा कान्छो धनाढ्य केन डेभिड लेहमान (जर्मनी : ९२५औँ स्थान) रहेका ।
- सबैभन्दा धनी महिला- फ्रान्कोइस वेटेनकोट मेयर्स एन्ड फेमिली (फ्रान्स, १२औँ धनी) ।
- सबैभन्दा ज्येष्ठ धनी ९९ वर्षीय जर्ज जोसेफ (अमेरिका, १५८०औँ स्थान) रहेका ।
- सो सूचीमा नेपालका विनोद चौधरी (२१४१औँ स्थान) रहेका ।

१२. **महाभारत पर्वतको सबैभन्दा अग्लो टाकुरा कुन हो ?**
✍ शैलुङ (दोलखा)

१३. **नेपालको तराई, भावर, दुन, भित्री मधेस, टार आदिमा कुन प्रकारको हावापानी पाइन्छ ?**
✍ उष्ण मनसुनी हावापानी

१४. **नेपालको उत्तर-दक्षिण अधिकतम चौडाइ २४१ किलोमिटर रहेको छ भने न्यूनतम चौडाइ कति छ ?**
✍ १४५ कि.मि.
- (उत्तर-दक्षिण औसत चौडाइ १९३ कि.मि.)

१५. **द्वितीय चरणको रुसी क्रान्तिलाई अर्को के नामले चिनिन्छ ?**
✍ बोल्सेभिक क्रान्ति/अक्टोबर क्रान्ति

१६. **शाक्य वंशको कन्यालाई कुमारी बनाई पूजा गर्ने चलन चलाउने राजा को हुन् ?**
✍ गुणकामदेव

१७. **शाहवंशीय इतिहासमा सबैभन्दा लामो समय शासन गर्ने राजा को हुन् ?**
✍ राजा त्रिभुवन

१८. **कुन सभ्यतालाई वैदिक सभ्यता भनेर चिनिन्छ ?**
✍ आर्य सभ्यता

१९. **संसारमा सबैभन्दा बढी विस्तार भएको भाषा परिवार कुन हो ?**
✍ भारोपेली

२०. **नेपालको पूर्वी भेगको सभ्यताको थालनी भएको जनकपुरलाई प्राचीन कालमा के भनी चिनिन्थ्यो ?**
✍ विदेह

२१. **नेपालमा उपलब्ध माटोलाई कति भागमा विभाजन गरिएको छ ?**
✍ पाँच
- (पाँगो माटो, बलौटे-पत्थरिलो माटो, रातो-फुस्रो माटो, तलैया माटो र हिमाली माटो)

२२. **नेपालको संविधान (२०७२) अनुसार सङ्घ र प्रदेशबीच तथा प्रदेश-प्रदेशबीच उत्पन्न राजनीतिक विवाद समाधान गर्न गठित अन्तरप्रदेश परिषद्को अध्यक्ष को हुने व्यवस्था छ ?**
✍ प्रधानमन्त्री
- (अध्यक्षसहित चार सदस्यीय अन्तरप्रदेश परिषद्का अन्य सदस्यमा नेपाल सरकारका गृहमन्त्री, अर्थमन्त्री र सम्बन्धित प्रदेशका मुख्यमन्त्री रहने व्यवस्था छ ।)

२३. प्रशान्त महासागर त्रिभुज आकारको छ भने आन्ध्र महासागर कुन आकारको छ ?
✍ अङ्ग्रेजी वर्णमालको 'एस'

२४. **तीन आयाम भन्नाले केलाई बुझिन्छ ?**
✍ लम्बाइ, चौडाइ र उचाइ

२५. **मोडदार पहाडको माथि उठेको भागलाई प्रतिनति भनिन्छ भने तल भासिएको भागलाई के भनिन्छ ?**
✍ सन्नति

२६. **हालै उड्ने बाइक निर्माण गर्ने राष्ट्र कुन हो ?**
✍ जापान
- जापानस्थित अलि टेक्नोलोजिजले सो बाइक निर्माण गरी सन् २०२१ अक्टोबर २७ देखि बजारमा ल्याएको ।
- छ लाख २८ हजार डलर पर्ने सो होभरबाइक एक सय प्रतिघण्टाको वेगमा ४० मिनेटसम्म उड्न सक्ने ।
- परम्परागत इन्जिन जडित यस बाइकमा ब्याट्रीबाट चल्ने चारवटा मोटर राखिएको ।

२७. **विश्व खाद्य दिवस कहिले मनाइन्छ ?**
✍ अक्टोबर १६
- संयुक्त राष्ट्रसङ्घको विश्व खाद्य तथा कृषि सङ्गठनको पहलमा बर्सेनि अक्टोबर १६ का दिन विश्वव्यापी रूपमा यो दिवस मनाउने गरिएको ।
- यस वर्ष (सन् २०२१)मा मनाइएको विश्व खाद्य दिवसको विश्वव्यापी नारा 'आवर एक्सन्स् आर फ्युचर । बेटर प्रोडक्सन, बेटर न्युट्रिसन, अ बेटर इन्भाइरनमेन्ट एन्ड अ बेटर लाइफ' रहेको ।
- त्यस्तै 'हाम्रो पहल : उत्पादन र पोषणमा वृद्धि : पर्यावरण संरक्षण र जनजीविकामा समृद्धि' राष्ट्रिय नारा तय गरिएको ।

२८. **हाल विश्वकै होचो (जीवित) व्यक्ति को हुन् ?**
✍ एडवार्ड निनो हेर्नन्डेज (कोलम्बिया)

- हाल गिनिज बुकमा रेकर्ड भएका जीवित विश्वका होचा व्यक्ति हेर्नन्डेज रहेका ।
- उनको उचाइ ७२.१ सेन्टिमिटर रहेको ।
- हालै सिन्धुली जिल्लाका १७ वर्षीय डोरबहादुर खपाङ्गी विश्वकै सबैभन्दा होचो व्यक्ति भएको दाबी गरिएको ।
- उनको उचाइ ७१ सेन्टिमिटर र तौल १३ केजी रहेको ।
- यसअघि विश्वको होचो व्यक्तिका रूपमा दाङका चन्द्रबहादुर डाँगी र सोभन्दा पहिलो पोखराका खगेन्द्र थापामगरले गिनिज बुकमा रेकर्ड राखिसकेका ।

२९. **निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन कस्तो प्रकारको मूल्याङ्कन हो ?**
✍ निर्माणात्मक मूल्याङ्कन

प्रस्तुतकर्ता : टङ्क के.सी

विषयगत प्रश्नोत्तर

निजामती सेवामा पदपूर्ति प्रक्रिया

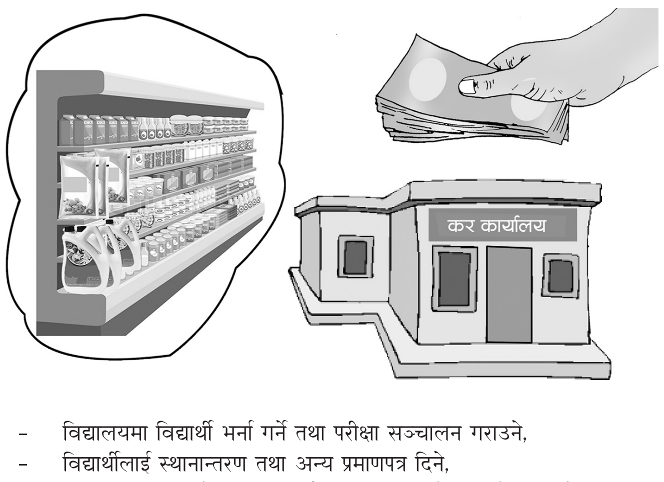

१. **मूल्य अभिवृद्धि करको छोटो परिचय दिनुहोस् ।**
✍ वस्तु तथा सेवाको खरिद मूल्य र बिक्री मूल्यबीचको अन्तरमा लाग्ने कर मूल्य अभिवृद्धि कर हो । यो वस्तु तथा सेवाको मूल्यमा वृद्धि हुँदा बढेको मूल्यमा लाग्ने कर हो । यो बिक्री करको सुधारिएको रूप हो । नेपालमा यस करलाई राजस्वको प्रमुख आधारका रूपमा लिइएको छ । नेपालमा यो कर वि.सं. २०५४ मङ्सिर १ गतेदेखि लागू भएको हो । मूल्य अभिवृद्धि कर लागू भएको दिन मङ्सिर १ लाई वि.सं. २०६९ सालदेखि 'राष्ट्रिय कर दिवस'का रूपमा मनाउँदै आइएको छ । हाल मूल्य अभिवृद्धि करको दर १३ प्रतिशत छ । नेपालमा यस करलाई व्यवस्थित गर्न मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ लागू गरिएको छ । मूल्य अभिवृद्धि कर स्वयं कर निर्धारण प्रणालीमा आधारित छ । जसअनुसार करदाताले आफ्नो कारोबारको आफैँ अभिलेख राख्ने, आफैँ कर निर्धारण गर्ने, आफैँ कर जम्मा गर्ने, कर विवरण कर कार्यालयमा आफैँ दाखिला गर्नेजस्ता कार्य गर्दछन् । यसले करदातालाई आर्थिक प्रजातन्त्रको प्रत्याभूति दिएको छ । यो यसको प्रमुख विशेषता हो । यो लेखामा आधारित आधुनिक कर हो ।

२. **लागूपदार्थको कुलतमा लाग्नुका कारणहरू के के हुन् ? लेख्नुहोस् ।**
✍ मानिसको स्नायु र मस्तिष्कलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारी शरीरका अङ्गहरूलाई शिथिल एवं उत्तेजित बनाउने वस्तु लागूपदार्थ हुन् । गाँजा, भाङ, चरेस, हिरोइन, कोकिन, स्म्याक आदि लागूपदार्थ हुन् । लागूपदार्थको कुलतमा लाग्नुका मुख्य कारण मूलतः व्यक्तिको स्वभाव, सङ्गत, पारिवारिक अवस्था, आर्थिक स्वतन्त्रता, सामाजिक अवस्था, शिक्षा, चेतना आदि हुन् । समग्रमा कुनै पनि व्यक्ति लागूपदार्थको कुलतमा निम्न कारणले लाग्ने गरेको पाइन्छ :
- अनावश्यक चिन्ताबाट मुक्ति पाउन,
- दुर्व्यसनी साथीको सङ्गत,
- कार्यमा असफलता, घरबाट हेला, निराश,
- बेरोजगारी,
- पश्चिमी शैलीको नक्कल,
- लागूपदार्थ तस्करको प्रलोभन ।

३. **सामाजिक न्यायको अवधारणा स्पष्ट गर्नुहोस् ।**
✍ देशका सबै नागरिक सम्पन्न हुँदैनन् । सबै नागरिकको एउटै हैसियत र अवस्था पनि हुँदैन । मुलुकका सबै नागरिकको संरक्षक राज्य भएकाले राज्यले विपन्न वर्ग एवं समुदायलाई सेवासुविधा तथा स्रोत-साधनको न्यायोचित वितरण गर्नुपर्दछ, यो नै सामाजिक न्याय हो । यो सबै प्रकारका विभेदको अन्त्य हो । यो आर्थिक एवं सामाजिक असमानता हटाउने, राज्य प्रणालीमा सबै नागरिकको समान सहभागिता एवं पहुँच बढाउने कार्य हो । यसमा अवसर र लाभको समान वितरण हुन्छ । यो समानताको सिद्धान्तमा आधारित अवधारणा हो । यो लोककल्याणकारी राज्यको अवधारणासँगै विकसित अवधारणा हो । यो मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणा, सन् १९४८ सँग सम्बन्धित विषय पनि हो ।

४. **विवेकपूर्ण निर्णय गर्दा ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने विषयहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।**
✍ विवेकपूर्ण निर्णयले पर्याप्त सूचनाको सङ्कलन र विश्लेषण, विकल्पहरूको विकास, विकल्पहरूले पार्ने प्रभाव एवं परिणाम, निर्णय कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्रलगायतका पक्षहरूको व्यापक अध्ययन विश्लेषणको वकालत गर्दछ । त्यसकारण विवेकपूर्ण निर्णय गर्दा यी र यस्तै विषयमा ध्यान दिनुपर्दछ, जसलाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :
- ऐन, नियम, कानुनको पूर्ण पालना,
- पारदर्शी निर्णय प्रक्रियाको अवलम्बन,
- व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको पूर्ण प्रयोग,
- समयमै निर्णय,
- जोखिम नलिने प्रवृत्तिमा व्यापक सुधार,
- सूचनामा आधारित निर्णय प्रक्रियाको अवलम्बन,
- आधुनिक सूचना प्रविधिको पूर्ण प्रयोग,
- वस्तुस्थितिको यथार्थ विश्लेषण,
- आग्रह पूर्वाग्रहबाट मुक्त,
- परिणाम र प्रभावको आकलन,
- समस्या एवं चुनौतीको सम्बोधन ।

५. **नेपालको संविधानमा स्वतन्त्रताको हकअन्तर्गत रहेका हकहरू के के हुन् ? उल्लेख गर्नुहोस् ।**
✍ नेपालको संविधानको धारा १७ मा स्वतन्त्रताको हकअन्तर्गत रहेका हकहरू निम्न छन् :
- विचार र अभिव्यक्तिको स्वतन्त्रता,
- बिनाहातहतियार शान्तिपूर्वक भेला हुने स्वतन्त्रता,
- राजनीतिक दल खोल्ने स्वतन्त्रता,
- सङ्घसंस्था खोल्ने स्वतन्त्रता,
- नेपालको कुनै पनि भागमा आवतजावत र बसोबास गर्ने स्वतन्त्रता,
- नेपालको कुनै पनि भागमा पेसा, रोजगार गर्ने र उद्योग, व्यापार तथा व्यवसायको स्थापना र सञ्चालन गर्ने स्वतन्त्रता ।

६. **नेपाली सेनासँग सम्बन्धित आर्टिलरी फौज, एयर डिफेन्स आर्टिलरी फौज, सिग्नल फौज, सपोर्टिङ फौज र कम्ब्याट आर्म्स फौजको अर्थ खुलाउनुहोस् ।**
✍ **क. आर्टिलरी फौज**
- युद्धको समयमा आधारभूत लडाकु फौजलाई फायर सपोर्ट दिएर सहयोग पुऱ्याउने विभिन्न ठूला हातहतियार तथा तोपहरूबाट सुसज्जित फौज,
- **ख. एयर डिफेन्स आर्टिलरी फौज**
- युद्धको समयमा आधारभूत लडाकु फौजलाई शत्रु वा विपक्षीको विविध हतियार तथा साधनहरूको प्रयोगबाट हुने हवाई हमलालाई निष्क्रिय वा न्यून पार्न प्रत्यक्ष प्रतिरक्षात्मक कारबाही गर्ने फौज,
- **ग. सिग्नल फौज**
- युद्धको समयमा आधारभूत लडाकु फौजलाई आवश्यकताअनुसार सञ्चार सुविधा उपलब्ध गराएर सहयोग पुऱ्याउने स्रोतसाधनयुक्त फौज,
- **घ. सपोर्टिङ फौज**
- आधारभूत लडाकु फौजलाई युद्धमा सहयोग पुऱ्याउने फौज, यसमा आर्टिलरी, एयर डिफेन्स आर्टिलरी, आर्मी एभिएसन, इन्जिनियर्स तथा सिग्नल फौज पनि पर्दछन् ।
- **ङ. कम्ब्याट आर्म्स फौज**
- युद्धमा प्रत्यक्ष संलग्न हुने गुत्थमगुत्थाको लडाइँमा सहभागी हुने आधारभूत लडाकु फौज, यसमा इन्फ्यान्ट्री, मेकनाइज्ड इन्फ्यान्ट्री तथा स्पेसल फोर्स पनि पर्दछन् ।

७. **विद्यालय व्यवस्थापनमा प्रधानाध्यापकको भूमिका केके हुने गर्दछ ? चर्चा गर्नुहोस् ।**
✍ विद्यालयमा प्रधानाध्यापक प्राज्ञिक तथा प्रशासकीय प्रमुख हो । विद्यालयमा विद्यार्थी भर्नादेखि शैक्षिक वातावरण, गुणस्तर, अनुशासन, समन्वय, अभिलेखलगायत विद्यालयको समग्र व्यवस्थापन गर्ने कार्य प्रधानाध्यापकको हो । विद्यालयमा प्रधानाध्यापक विद्यार्थीका अभिभावकको पनि अभिभावक हो । त्यसैले विद्यालय व्यवस्थापनमा प्रधानाध्यापकको भूमिका बहुआयामिक हुन्छ, जसलाई निम्नअनुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :
- विद्यालयमा शैक्षिक वातावरण, गुणस्तर, अनुशासन कायम राख्ने,
- विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारीसँग समन्वय गरी शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी र अभिभावकबीच पारस्परिक सहयोगको वातावरण सिर्जना गर्ने,
- विद्यालयमा अनुशासन, सच्चरित्रता, शिष्टता कायम गर्ने,
- शिक्षकसँग परामर्श गरी विद्यालयमा कक्षा सञ्चालनसम्बन्धी कार्यक्रम तयार गर्ने र त्यस्तो कार्यक्रमबमोजिम कक्षा सञ्चालन भए, नभएको निरीक्षण गर्ने,
- विद्यालयमा सरसफाइ, अतिरिक्त क्रियाकलाप आदिको प्रबन्ध गर्ने गराउने,
- विद्यालयको प्रशासनिक कार्यको सञ्चालन तथा नियन्त्रण गर्ने,
- विद्यालयमा विद्यार्थी भर्ना गर्ने तथा परीक्षा सञ्चालन गराउने,
- विद्यार्थीलाई स्थानान्तरण तथा अन्य प्रमाणपत्र दिने,
- विद्यालयमा भए गरेका महत्त्वपूर्ण कामकारबाहीको अभिलेख राख्ने,
- शिक्षकलाई पुरस्कार र सजाय दिने सम्बन्धमा सिफारिस गर्ने,
- महिनामा कम्तीमा एक पटक शिक्षकको बैठक बोलाई विद्यालयसम्बन्धी विषयमा छलफल गरी त्यसको अभिलेख राख्ने,
- विद्यालय भवन तथा छात्रावासको हाताभित्र कुनै किसिमको अभद्र व्यवहार हुन नदिने,
- विद्यालयको वार्षिक योजना बनाई व्यवस्थापन समितिबाट पारित गरी कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- विद्यालयमा अध्ययन, अध्यापनसम्बन्धी मासिक, अर्धवार्षिक तथा वार्षिक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने,
- कुनै विद्यार्थीले विद्यालयभित्र अनुशासन भङ्ग गरेमा निजलाई निष्कासन गर्ने,
- विद्यालयमा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक लागू गर्ने,
- विद्यालयमा सञ्चालन हुने आवधिक परीक्षा नियमित तथा मर्यादित ढङ्गबाट सञ्चालन गर्ने गराउने,
- कुनै शिक्षकले अध्यापन गरेको विषयमा लगातार तीन वर्षसम्म १५ प्रतिशतभन्दा बढी विद्यार्थी असफल भएमा तथा कुनै शिक्षकले लापरबाही र अनुशासनहीन काम गरेमा त्यस्तो शिक्षकको दुई वर्षसम्म तलब वृद्धि रोक्का गर्ने ।

८. **सरकारी पत्रका महत्त्वपूर्ण पक्षहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।**
✍ **क. सार्वजनिक सूचना**
- सरकारी पत्रमा सार्वजनिक सूचना आदान प्रदान हुन्छन् ।
- **ख. कार्यालयको नाम, ठेगाना :**
- यो पत्र सरकारी निकायबाट लेखिएकाले यसमा सम्बन्धित कार्यालयको नाम, ठेगाना, सम्पर्क नम्बर उल्लेख हुन्छ ।
- **ग. औपचारिकता**
- सरकारी पत्रमा औपचारिक मर्यादाको सम्बन्ध हुन्छ र पत्रमा पनि त्यही अनुसारको मर्यादा प्रस्तुत हुन्छ । यसमा विनम्रता वा आदेश, पदीय मर्यादा आवश्यक पर्दछ । यो पत्रमा औपचारिकता बढी हुन्छ ।
- **घ. चलानी नम्बर**
- सरकारी पत्रमा चलानी नम्बर, पत्र सङ्ख्या, बोधार्थ, कार्यार्थजस्ता पक्ष अनिवार्य हुन्छन् ।
- **ङ. सरल र स्पष्ट भाषा**
- सरकारी पत्रमा भाषागत शुद्धता, सरलता, एकरूपता हुनुपर्छ ।
- **च. कार्यालयको लेटरप्याड, छाप र प्रमुखको हस्ताक्षर**
- सरकारी पत्र जुनसुकै प्रकारको कागजमा लेख्न सकिँदैन । यो कार्यालयको तोकिएको लेटरप्याडमा लेखिन्छ । यस्तो पत्रमा कार्यालय प्रमुखको हस्ताक्षर र कार्यालयको छाप अनिवार्य हुन्छ ।

९. **नेपाल प्रहरीको राजपत्राङ्कित श्रेणीमा रहने पदहरू के के हुन् ? लेख्नुहोस् ।**
✍ नेपाल प्रहरीको राजपत्राङ्कित श्रेणीमा रहने पद निम्न छन् :
- **(क) विशिष्ट श्रेणी**
  - प्रहरी महानिरीक्षक
  - प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक
- **(ख) प्रथम श्रेणी**
  - प्रहरी नायब महानिरीक्षक
  - प्रहरी वरिष्ठ उपरीक्षक
- **(ग) द्वितीय श्रेणी**
  - प्रहरी उपरीक्षक
  - प्रहरी नायब उपरीक्षक
- **(घ) तृतीय श्रेणी**
  - प्रहरी निरीक्षक

१०. **नेपालको निजामती सेवामा पदपूर्ति प्रक्रियाका चरणहरू उल्लेख गर्नुहोस् ।**
✍ निजामती सेवामा रिक्त पदमा नयाँ कर्मचारी भर्ना गरेर कर्मचारी आपूर्ति गर्ने कार्य पदपूर्ति हो । पदपूर्ति निरन्तर चल्ने प्रक्रिया हो । नेपालको निजामती सेवामा पदपूर्ति प्रक्रियामा विभिन्न चरण प्रचलित छन, जसलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ :
- वार्षिक कार्यतालिका प्रकाशन,
- माग सङ्कलन र प्रतिशत निर्धारण,
- विज्ञापन प्रकाशन,
- दरखास्त सङ्कलन, दरखास्त रुजु र स्वीकृति,
- शैक्षिक योग्यता एवं पाठ्यक्रम निर्माण, परिमार्जन तथा संशोधन,
- प्रश्नपत्र निर्माण एवं परिमार्जन, प्रश्नपत्र छनोट,
- लिखित परीक्षा सञ्चालन,
- उत्तरपुस्तिकामा दोहोरो कोडिङ,
- उत्तरपुस्तिका परीक्षण,
- लिखित परीक्षा नतिजा,
- तोकिएको पदमा प्रयोगात्मक परीक्षा, सीप परीक्षण, सामूहिक छलफल,
- अन्तर्वार्ता,
- अन्तिम योग्यताक्रमको नतिजा प्रकाशन,
- नियुक्तिका लागि सिफारिस ।

११. **नेतृत्वले गर्ने कार्यहरू के के हुन् ? लेख्नुहोस् ।**
✍ जुनसुकै परिस्थितिमा पनि अनुयायी तथा सरोकारवालाहरूको प्रवृत्ति र बानीव्यहोरालाई एउटा आकारमा ल्याई सामूहिक लक्ष्य प्राप्तिमा क्रियाशील गराउने क्षमता नेतृत्व हो । नेतृत्वले अरूलाई प्रभाव पार्ने, काम गराउने तथा आफैँले पनि काम गर्नुपर्ने भएकाले नेतृत्व परिश्रमी, प्रशिक्षित, प्रजातान्त्रिक, उत्प्रेरित एवं वस्तुवादी हुनुपर्दछ । नेतृत्वले धेरै कार्य गर्नुपर्दछ, जुन निम्न छन् :
- सङ्गठनको उद्देश्य एवं लक्ष्य निर्धारण गर्ने,
- नीति निर्माण गर्ने,
- निर्णय गर्ने,
- व्यवस्थापकीय कार्यहरू गर्ने,
- समय व्यवस्थापनको कार्य गर्ने,
- निर्देशन दिने,
- समन्वय गर्ने, सञ्चार गर्ने,
- उत्प्रेरणा जगाउने कार्य गर्ने,
- स्रोतको पहिचान तथा परिचालनको कार्य गर्ने,
- शक्ति एवं अधिकारको प्रयोग गर्ने,
- जिम्मेवारी पूरा गर्ने, कर्तव्य पालना गर्ने,
- अनुयायी तथा संस्थाको प्रतिनिधित्व गर्ने,
- अनुगमन गर्ने, मूल्याङ्कन गर्ने,
- पृष्ठपोषण लिने दिने ।

प्रस्तुतकर्ता : हेमचन्द्र शर्मा

QUESTION BANK NEPAL